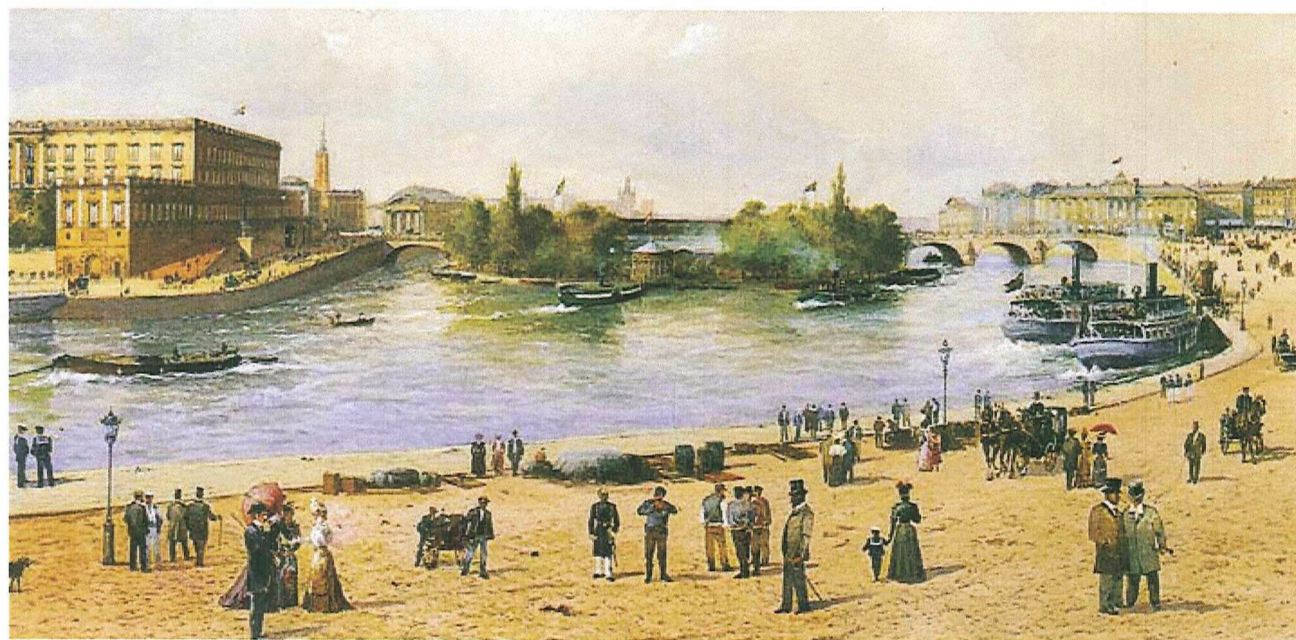

Norrbro och Strömparterren

Framsidans målning:

Anna Palm: Utsikt över Strömmen mot Slottet
från Södra Blasieholmshamnen, 1890-talet
beskuren (originalets storlek 122 x 58 cm),
akvarell, INV NR SSM 0002325 (K 105)

Stockholms Stadsmuseum augusti 2006
Samlingsavdelningen/Faktarumsenheten

Klas Lundkvist

e-post:
klas.lundkvist@stadsmuseum.stockholm.se
telefon: 508 31 712

Strömparterren

Strömparterren, runt 1870.
Bilden beskuren, fotograf okänd; SSM F 91 145.

Strömparterren 1941.
Bilden beskuren, fotograf G. Löwendahl; SSM F 30 204.

Strömparterren anläggs

Efter färdigställandet 1807-10 gick platsen först under mer tillfälliga benämningar som "halvrundeln" eller "hamnplatsen" då den var planerad som hamnplats för främst fiskebåtar. Hamnplatsen blev mest till ett upplag med förråd för fiskeredskap och var bemängd med ogräs. De under den nya bron inrättade fiskerierna våldade ofta olyckshändelser och hindrade även båtfarten och vattenloppet under brovalven varför Kungl. Majt. 1821 beslutade att fiskeverken omedelbart skulle tas bort.

Överstelöjtnant F. A. af Lidströmer (son till den tidigare arbetschefen för Norrbybygget J. af Lidströmer) gjorde 1831 ritningar till en promenadplats med planteringar på den halvrunda platsen. En järnbro i bågform från Samuel Owens verkstad placerades över den genom området gående kanalen. Grindar och staket, levererade från Krokfors bruk i Västmanland, sattes upp 1832.

Trädgårdsmästaren direktör Anders Lundström, från Bergianska trädgården, stod för anläggandet av planteringarna. De popplar som planterades 1831 stod

kvar i över hundra år. Parterren öppnades för allmänheten i augusti 1832. Försöket att kalla platsen Josefinelund efter dåvarande kronprinsessan misslyckades och Strömparterren blev snabbt det etablerade namnet. Strömparterren var den första kommunala parken men var anlagd på statlig mark.

Strömparterren, serveringsbyggnaden, 1800-talets slut.
Utan år, fotograf okänd, SSM F 43 927.

Schweizerirörelserna

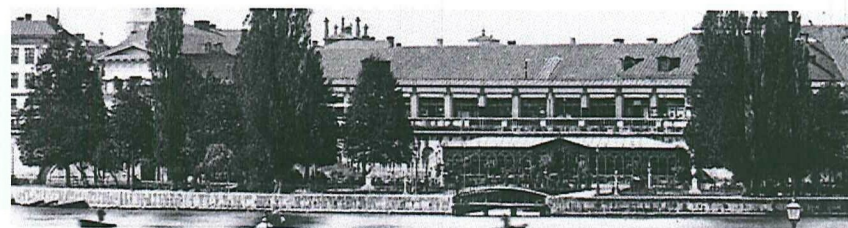
Hovkonditorn A. C. Behrens blev den första att driva schweizerirörelsen (= konditori) under Norrbro. Behrens fick här tillstånd att försälja "konfityrer, glacier och andra refraichisementer med undantag av starka drycker". En planerad träbyggnad för konditoriverksamhet kom inte till stånd då det ansågs att platsen - där i dag Medeltidsmuseet entré och personalutrymmen är belägna - var lämpligare.

Direkt framför valven under Norrbro byggdes en enklare paviljong som stod kvar till runt 1860 då den ersattes av en mer påkostad uppförd i järn och glas och som stod kvar till mitten av 1930-talet.

Behrens drev verksamheten mellan 1838 och 1854. Därefter tog August Davidsson över mellan 1854 och 1867.

Folkliv på Strömparterren,
1800-talets mitt, tidningsillustration.
Utan år, SSM E 22 714.

Näste innehavare var hovkonditor J. Lagergren 1867-69. Manne Davidsson stod för driften mellan 1870 och 1882. Davidsson satte här upp de två första tidningskioskerna i Stockholm på vardera sidan av schweizeriet. Under Davidsson tid tillkom musikpaviljongen som vände sin scen mot restaurangen. Den tidigare kanalen, med medeltida ursprung som var ett

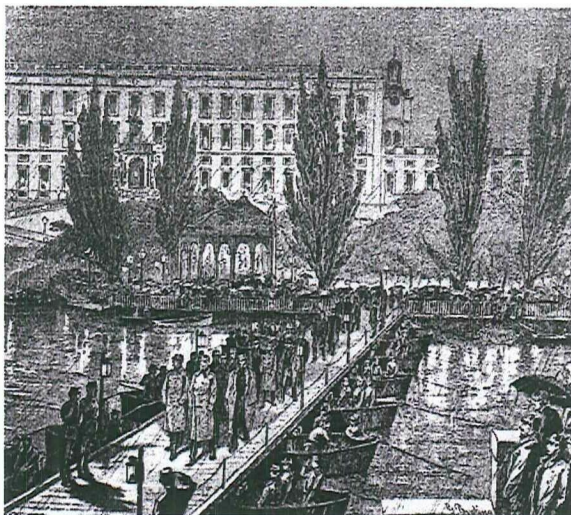

Strömparterren och Norrbrobasaren.
Bildens beskuren, 1870-talet, fotograf okänd, SSM Fa 5394.

spår av en av de ursprungliga strömmarna mellan holmarna, fylldes igen 1895.

Hugo Berns drev schweizeriet 1882-1907 och inredde även ett av de långa rummen under bron till "Salong" som ett komplement till musikestraden på parterren med musikuppträdanden av olika kapell och "goss-orkestrar" från syd- och centraleuropa.

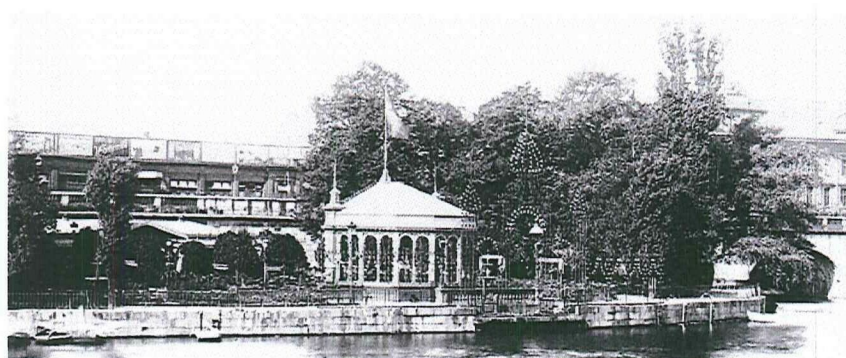
Tillfällig militär pontonbro 1887, ur Svenska Familje Journalen.
SSM F 66 031.

Strömparterren och Norrbro vid
sekelskiftet 1900.
Bilden beskuren,
fotograf Oscar Ellqvist,
SSM Fa 16 560.

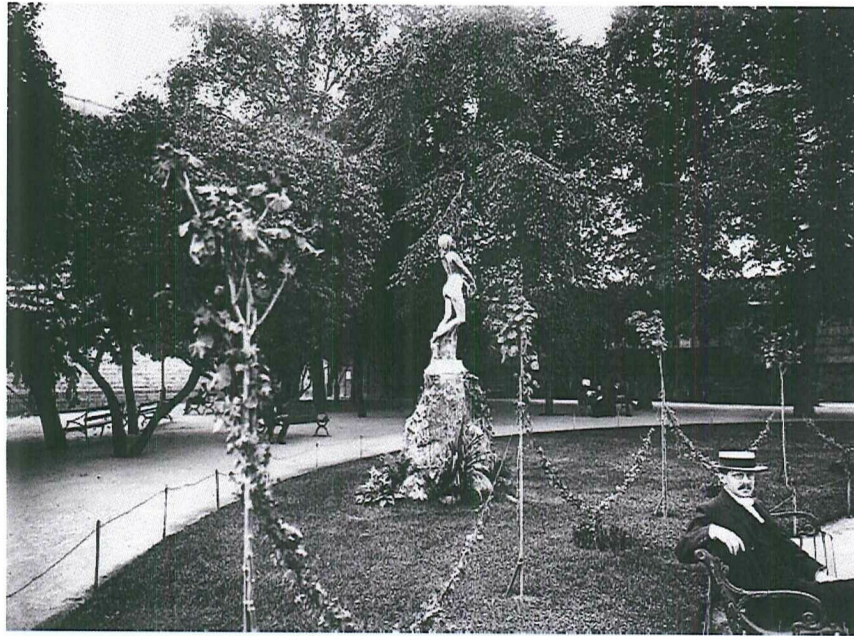

Musikpaviljongen.
Bilden beskuren, ca 1900, fotograf okänd, SSM D 6487.

Musikpaviljongen från Saltsjösidan.
Bilden beskuren, utan år, fotograf okänd, SSM E 4522.

Statyerna

"Dimman" av Gusten Lindberg

"Dimman" är en symbolisk tolkning av ett naturmotiv i form av en kvinnofigur. Statyn donerades till Stockholms stad av C. F. Hagström, utgivare av tidningen Fäderneslandet och kom på plats 1910. Statyn har senare flyttats och har i dag en ganska undanskymd plats på Strömparterrens södra del.

Utan år, fotograf okänd, SSM D 6776.

Dig jag sjunger en sång
du högt strålande sol.
Kring din konungastol
djupt i blånande natt
har du världarna satt
som vasaller. Du ser
på de bedjande ner -
men i ljus är din gång.

Dikten "Sång till solen"
av Esaías Tegnér.

"Solfångaren" av Carl Milles

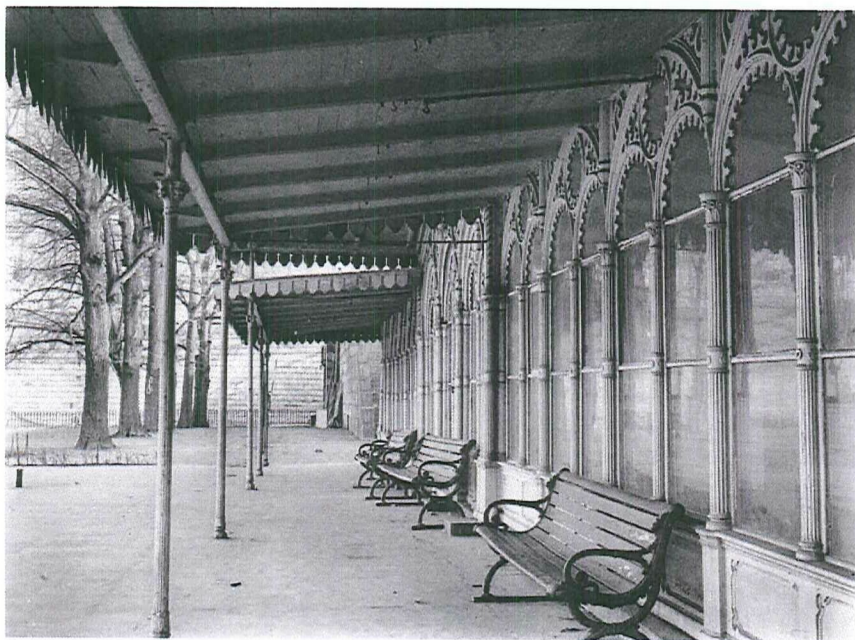
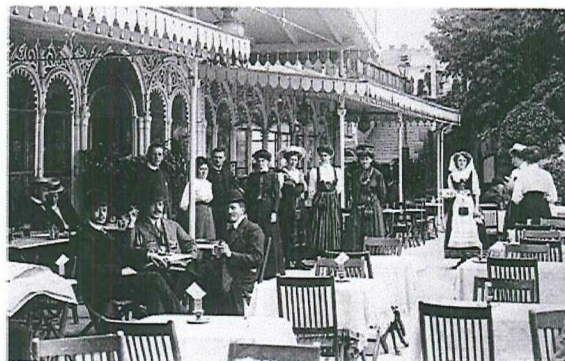
"Solfångaren" - Carl Milles' Tegner-monument var ursprungligen tänkt att utföras som en byst av skalden Esaías Tegnér men Milles valde istället att tolka Tegnér's dikt "Sång till solen". Statyn finansierades av tryckeriet Norstedt & Sönder och grosshandlare Esaías Tegnér. Vid invigningen av statyn 1926 deklamerade skådespelaren Anders de Wahl dikten som Milles utgått ifrån.

Fotograf B. Norberg, SSM E 25 092.

1900-talet

Från 1908 tar Leonard Linden över verksamheten och ändrade profilen i de förnyade lokalerna till en kombination av smörgåsrestaurang utan spriträttigheter och musikställe. Den gamla musikestraden revs 1909 och musikuppträdandena förlades till en konsertlokal inne under valven där flera av tidens kända artister uppträdde i litterära kabaréer.

Strömparterren 1909, restaurangen efter återöppnandet.
Fotograf okänd, SSM F 90 937.

Strömparterren, hösten 1936.
Fotograf J. Söderberg,
SSM F 181 65.

I början av 1930-talet var anläggningen nersliten och övergiven då ingen servering hade funnits på många år. På Skönhetsrådets initiativ gjorde arkitekt Carl Bergsten ett förslag till förnyelse av Strömparterren innefattande en rektangulär spegeldamm mellan "Solsångaren" och Norrbro. Förslaget genomfördes 1937-38 med bland annat en ny uteservering under markistak. Statyn "Dimman" gavs då en ny placering. Barriärmurarna intill trapporna från Norrbro försågs med blomsterurnor i keramik utförda av Tyra Lundgren. Toaletter och förrådslokaler inrymdes i valv under Norrbro.

I mitten av 1980-talet utfördes de senaste arbetena på Strömparterren. Gräsytorna förnyades och förseddes med konstbevattning. Blomplanteringarna sågs över och utanför Medeltidsmuseet anlades ett antal "kryddrutor". Den nuvarande serveringen tillkom. Från början det tänkt att den skulle vara en sommarservering. Gjutjärnsurnorna vid trapporna är från denna tid. Arbetena omfattade även kajförstärkningar samt bottenåtgärder i strömmen för att gynna fiskarna och fisket.